

протоколів про відмову у наданні інформації за депутатськими запитами, носять організаційно-методичний характер.

Проте деякі важливі питання організації і діяльності адвокатури ще потребують вирішення. Це, зокрема, стосується визначення норм представництва і порядку обрання делегатів на регіональні конференції адвокатів в умовах значних розбіжностей у кількості адвокатів у різних регіонах. На практиці неоднозначне вирішення цих питань породжує чвари в адвокатському співтоваристві, які, на думку головного редактора журналу «Адвокат» Л. Лазебного, нагадують конфлікти козацької старшини часів так званої «Чорної ради» (Л. Лазебний. Такої демократії вітчизняна адвокатура ще не знала / Л. Лазебний // Адвокат. — 2012. — № 11. — С. 3). Можливо, у великих регіонах доцільно закріпити проведення кушових зборів адвокатів, щоб усі вони або майже всі дістали можливість взяти участь у самоврядних заходах.

Зараз з ініціативи органів адвокатського самоврядування і окремих адвокатів у Міністерстві юстиції створено робочу групу для розроблення проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність». Є бажаним, щоб в її роботі взяла активну участь також науковці Національного університету «Одеська юридична академія».

ДОЛЕЖАН В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія», професор кафедри організації судових та правоохоронних органів, доктор юридичних наук

ПРОКУРОР ЯК УЧАСНИК РОЗГЛЯДУ СУДАМИ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Компетенція районних, районних в місті, міських та міськрайонних судів суддів з розгляду справ про адміністративні правопорушення з 1984 року багато разів змінювалась і нині передбачена у 140 статтях Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Крім того, ці суди розглядають відповідно до п. 2 ч. 1 Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ) всі адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності інших суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності.

У зв'язку з цим набуває актуальності проблема визначення ролі прокурора як учасника відповідних судових проваджень.

Для пошуку відповідна пов'язані цим запитання, процитуємо ч. 1 ст. 250 КУпАП під назвою «Прокурорський нагляд за

виконанням законів при провадженні в справах про адміністративні правопорушення»:

«Прокурор, заступник прокурора, здійснюючи нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів при провадженні в справах про адміністративні правопорушення, має право; **порушувати провадження в справах про адміністративні правопорушення; знайомитися з матеріалами справи**; перевіряти законність дій органів посадових осіб при провадженні в справі; **брати участь у розгляді справи ; заявляти клопотання, давати висновки з питань, що виникають піл час розгляду справи**, перевіряти правильність застосування відповідними органами посадовими особами заходів впливу за адміністративні правопорушення, вносити подання, **оскаржувати постанову і рішення по скарзі в про адміністративне правопорушення**, а також вчиняти інші передбачені законом дії».

Неважко помітити, що у зазначеній нормі йдеться, по-перше; про наглядову діяльність прокурор, яка є частиною прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів (пункт 14 наказу Генерального прокурора України № 3гн від 7 листопада 2012 року) і, по-друге, — про безпосередню участь прокурора у судовому провадженні у справах про адміністративні правопорушення (відповідні повноваження виділені мною у тексті ч. 1 ст. 250 КУпАП жирним шрифтом).

В принципі прокурори можуть брати участь у розгляді справ про адміністративні правопорушення колегіальними органами чи посадовими особами, зазначеними у статті 221 КУпАП. Проте на практиці вони безпосередньо вступають у розгляд цих справ лише в разі, коли вони розглядаються судами. У ч. 2 ст. 250 КУпАП особливо підкреслюється, що «При провадженні у справах про адміністративні правопорушення за статтями 172- 172.9 цього Кодексу участь прокурора у розгляді справи судом є обов'язковою». На цьому також наголошується у п.14 наказу Генерального прокурора України від 21 червня 2011 року «Про організацію діяльності органів прокуратури у сфері запобігання і протидії корупції» № 10гн, причому незалежно від органу, який склав відповідні протоколи.

Це не виключає участі прокурора в судовому розгляді інших справ про адміністративні правопорушення, особливо таких, які набули певного суспільного резонансу, зокрема, про порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій (ст. 185—1 КУпАП).

Природно виникає питання, в якій ролі виступає прокурор, беручи участь у розгляді подібних справ. Якщо суд розглядає матеріали адміністративного правопорушення, подані самим прокурором, передусім протокол про адміністративне правопорушення, то напрошується певна аналогія з підтриманням державного обвинувачення у судовому

кримінальному провадженні. В даному разі прокурор обстоює своє твердження про вчинення особою адміністративного правопорушення, зафіксоване у складеному ним протоколі, і висловлює думку щодо накладення на особу певного адміністративного стягнення. При цьому прокурор користується тими ж правами, що і інші учасники розгляду справи про адміністративне правопорушення. Очевидно, він може з урахуванням встановлених в ході судового розгляду обставин у своєму висновку висловити також думку про наявність підстав для закриття справи, якщо в ході розгляду не встановлено вини особи в правопорушенні.

Якщо прокурор бере участь у розгляді справи про адміністративне правопорушення за протоколом, складеним іншою посадовою особою органу внутрішніх справ, податкової служби тощо, то його завдання, на наш погляд, полягає у тому, щоб сприяти суду у виконанні вимог закону про всебічний, повний та об'єктивний розгляд справи та постановленню судового рішення, що ґрунтується на законі (стаття 34 Закону України «Про прокуратуру»). Практика останніх місяців показала, що участь прокурора у розгляді справ про порушення порядку при проведенні масових заходів могла б сприяти запобіганню порушень закону і винесенню об'єктивних і справедливих постанов судами, звичайно, якби і прокурори, і судді були налаштовані на це, не піддаючись сторонньому тиску.

Складовою частиною участі прокурора в судовому розгляді справ про адміністративні правопорушення є також використання ним права на оскарження постанов по цих справах в апеляційному порядку, причому незалежно від того, чи брав прокурор участь у розгляді відповідної справи судом першої інстанції. Таке оскарження відбувається шляхом внесення прокурором скарги упродовж десяти днів від дня винесення постанови (ст. 294 КУпАП). Також прокурор може ініціювати у встановленому порядку перегляд справи за нововиявленими обставинами, а також уразі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення міжнародних зобов'язань при розгляді судом справи про адміністративне правопорушення (глава 24—1 КУпАП).

На жаль, участь прокурора у розгляді судом справ про адміністративні правопорушення, яку не можна ототожнити ні з підтриманням державного обвинувачення, ні з представництвом в суді інтересів громадянина чи держави, не дістала відображення в Конституції України як одна з функцій прокуратури. Якщо дотримуватись положення, що функції прокуратури мають бути вичерпно закріплені в Основному Законі, то цю, як і інші функції можна включити до відповідної статті Конституції під рубрикою: «здійснює інші функції, передбачені законами України».